

Kort na die ontstaan van die Nieuwe Republiek, die teenswoordige distrik van Vryheid in Natal, het ook hierdie onafhanklike republiek sy eie volkslied gekry. Hierdie "Nasionaal Volkslied", "..... vervaardigd en voorgedragen door den heer D.J. Esselen", staatssekretaris van die Nieuwe Republiek, is vir die eerste keer tydens 'n musiekkonsert in die "Gouvernementsgebouw" op Vryheid op Maandag 14 Junie 1886 gesing.

Vryheid's de hoofdstad van ons land,
Aan den voet van Zungin's rand;
Hier is ook Klobaan, alwaar
Vroeger streed een heldenschaar.

Koor: Er is vrijheid, er is vrijheid,
Er is vrijheid in de Nieuwe Republiek.

Umvaloos is heel nabij,
Ook Magot aand dieene zij,
Nkanda's punt is in 't verschiet,
Wie kent deze namen niet?
Er is vrijheid, enz.

Moord en doodslag woedde hier,
Hongersnood en krijsgetier,
Voor dat Boer en Chokkobê's
gaven Usibep' een les.
Er is vrijheid, enz.

Allen zijn wij eensgezind,
Kont dan Broeders, zijt niet blind
Woont naar op Ingono's rand,
Zelfs ook aan des meeres strand.
Er is vrijheid, enz.

Wie zou ons dit land ontnemen?
Wie ons van ons recht ontvreen'?
Wie het werk alhier gedaan,
Niet met achting gadeslaan?
Er is vrijheid, enz.

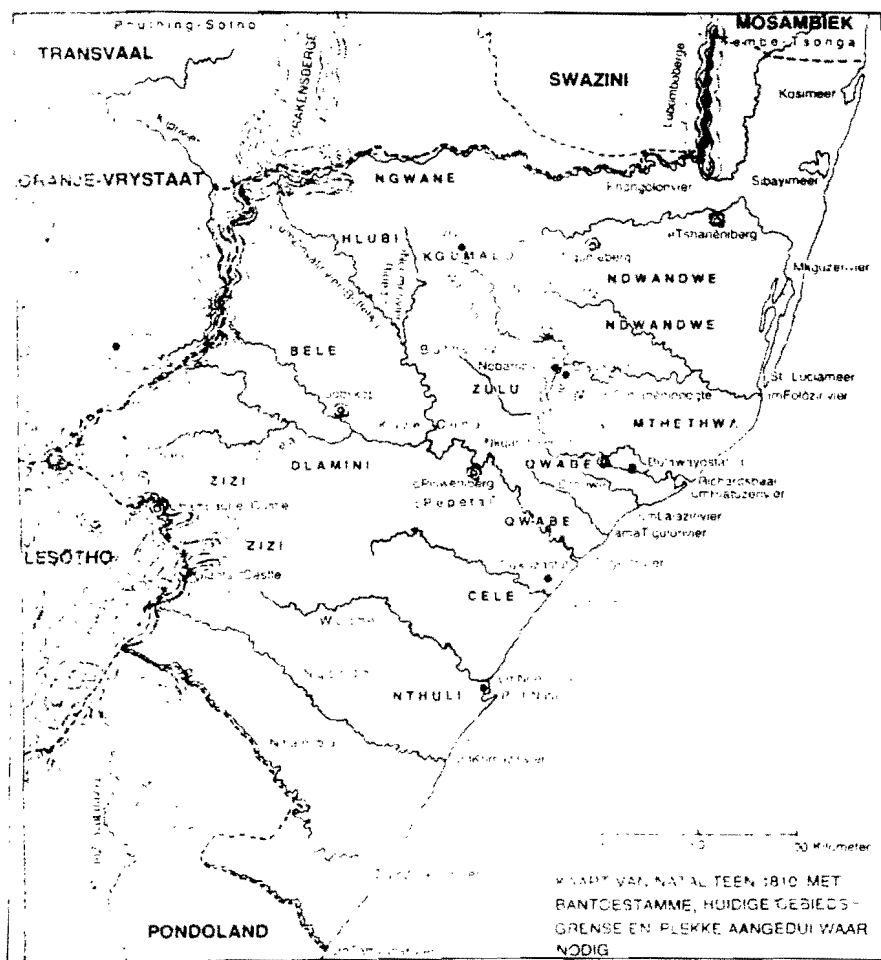
Zou het werkelijk mogelijk zijn,
Dat on ons beperkte lijn,
Vijanden uit haat en nijd
Ons zou nopen tot den strijd?
Er is vrijheid enz.

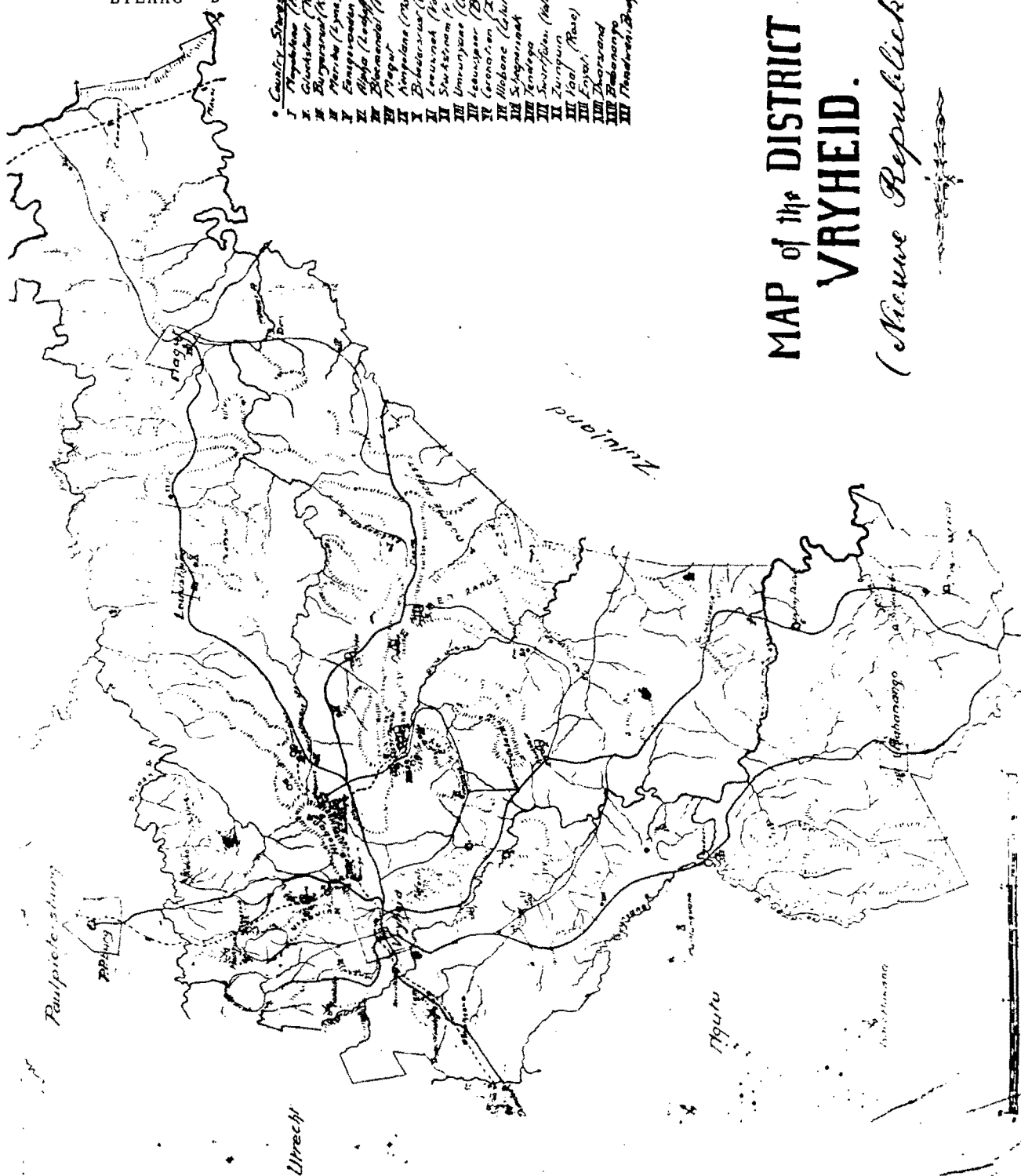
Neen, zoo lang er recht bestaat
En ons God ons niet verlaat,
Zal de Republiek bestaan;
Daaron heff' men vroolijk aan,
Er is vrijheid enz.

Ons President, hij leve hoog!
Op hem, zij een ieders oog,
Hij toch werkt voor onze faan,
Birders, juicht nu al te saam.
Er is vrijheid enz.

Merk van onafhankelijkheid,
Vierkleur, wapper wijf en zijd,
Blauw, wit, groen en onder rood
Daarbij staan wij tot den dood,
Er is vrijheid enz.

227

- Country Notes:**
- I. Nylsvlei (Nylsvlei)
 - II. Grootvlei (Grootvlei)
 - III. Grootvlei (Grootvlei)
 - IV. Grootvlei (Grootvlei)
 - V. Grootvlei (Grootvlei)
 - VI. Grootvlei (Grootvlei)
 - VII. Grootvlei (Grootvlei)
 - VIII. Grootvlei (Grootvlei)
 - IX. Grootvlei (Grootvlei)
 - X. Grootvlei (Grootvlei)
 - XI. Grootvlei (Grootvlei)
 - XII. Grootvlei (Grootvlei)
 - XIII. Grootvlei (Grootvlei)
 - XIV. Grootvlei (Grootvlei)
 - XV. Grootvlei (Grootvlei)
 - XVI. Grootvlei (Grootvlei)
 - XVII. Grootvlei (Grootvlei)
 - XVIII. Grootvlei (Grootvlei)
 - XIX. Grootvlei (Grootvlei)
 - XX. Grootvlei (Grootvlei)
 - XXI. Grootvlei (Grootvlei)
 - XXII. Grootvlei (Grootvlei)
 - XXIII. Grootvlei (Grootvlei)
 - XXIV. Grootvlei (Grootvlei)
 - XXV. Grootvlei (Grootvlei)
 - XXVI. Grootvlei (Grootvlei)
 - XXVII. Grootvlei (Grootvlei)
 - XXVIII. Grootvlei (Grootvlei)
 - XXIX. Grootvlei (Grootvlei)
 - XXX. Grootvlei (Grootvlei)

MAP of the DISTRICT of VRYHEID. (New Republic)

ABSTRACT

This thesis covers die development of education in the Vryheid district for the period 1884 to 1975. The circumstances surrounding the establishment of the New Republic, as well as the influence of political and national events on the development of education in this region, give the Vryheid district a relatively unique character.

The development of education in the Vryheid district was successively influenced by the educational systems of the Z.A.R., Natal and the Union of South Africa.

The historical method was used in this study. Although original sources were used primarily, secondary sources were also used in order to create a total image of educational development in the district of Vryheid.

Problems encountered included the unobtainability and scarcity of data, especially that concerning the period 1884 to 1902. In addition sources were scattered and the poor quality of earlier writing material more often made effective reading almost impossible.

The general development of the Vryheid district is described in chapter 2. Political, economic and social factors are always contributing influences in any educational system.

In chapter 3 the establishment of an educational system in the New Republic is discussed.

Chapter 4 deals with the period in which the district of Vryheid was part of the South African Republic. The

educational system of the Z.A.R. caused education in the Vryheid district to flourish. With the outbreak of the Anglo-Boer-War in 1899 all schools were closed and formal education came to a standstill.

After the war the district of Vryheid was incorporated in the Colony of Natal. Chapter 5 covers the educational development in the Vryheid district under a seemingly unusual educational system. Although very little progress was made during the period 1905 to 1910 in establishing schools in the Vryheid district, the Natal education system was more controlled than was the case with the education system of the Z.A.R.

In chapter 6 educational development in the district of Vryheid for the period 1910 to 1975 is described. The fact that control of primary and secondary education was left to the provinces by the Union Parliament, gave the Natal educational authorities the opportunity to develop a well-organized educational system in the Vryheid district.

The Compulsary School Attendance Act of 1910 necessitated a more centralized system of control which led to the disappearance of small schools in the district and the emergence of schools in the towns with enrolments of 800+ pupils. The Vryheid district in general benefited from the establishment of these schools, as more comprehensive education was possible than would have been the case in smaller schools.

Chapter 7 covers the development of primary education and chapter 8 the development of secondary education in the district of Vryheid.

Chapter 9 concludes with a brief summary of educational development in the Vryheid district.

-ooOoo-

BRONNE

1. ARGIVALE BRONNE

1.1 TRANSVAALSE STAATSARGIEF, PRETORIA

1.1.1 Gepubliseerd

Argief van amptelike publikasies van die Z.A.R., 1849-1900.

Staatscourant der Z.A. Republiek.

ZAR 63-83a: 1888-12-05 tot 1900-09-14.

Jaarverslae van die Superintendent van Onderwys van die Z.A. Republiek.

ZAR 120: 1883-1898.

Skoolinspeksieverslae van die Z.A. Republiek.

ZAR 121-126: 1892-1897.

Schoolgids der Z.A. Republiek.

ZAR 129: 1892-1898.

Staats-Almanak der Z.A. Republiek.

ZAR 175-177: 1890-1892

1.1.2 Ongepubliseerd

1.1.2.1 Argief van die Superintendent van Onderwys
van die Z.A.R.

Inkomende stukke

OD 119-129: Skoolverslae (1876-1893).
OD 140-141: Inspeksierapporte (1887-1897).
OD 142 : Weekstate van Inspekteurs (1892-1894).
OD 215-217: Skoolsubsidies.

Uitgaande stukke

OD 221-287: Brieweboeke (1891-1900).
OD 308 : Briewe, Notules van Plaaslike Skoolkommis=
sies (1867-1896).
OD 320 : Register van Onderwysers met hulle Skole
(1889-1890).
OD 321 : Register van gesubsidieerde Skole (1892).
OD 337 : Register van Dorp- en Wykskole (1895-1899).
OD 343-349: Registers oor Statistiek aantal Skoolkin=
ders (1893-1899).
OD 354 : Memoboek Standplase toegeken vir Skole (1896-
1899).

1.1.2.2 Argief van die Nieuwe Republiek, 1884-1888

Staatscourant der Nieuwe Republiek.

NR 91: 1886

1.2 ARGIEF VAN DIE NATALSE ONDERWYSDEPARTEMENT,
 NATALIA, PIETERMARITZBURG

1.2.1 Gepubliseerd

Jaarverslae van die Superintendent van Onderwys van Na=
tal

NED: 1903-1975.

1.2.2 Ongepubliseerd

Departementele korrespondensiestukke

ED: 1903-1975.

2. DEPONENTE

Boonstra, G.L.: Oud-onderwyser van die Vryheidse dis=
trik.

Gräbe, P.: Stadsklerk van Vryheid.

Jacobs, D.P.: Onderwyser van die Vryheidse Hoërskool.

Pienaar, B.: Gewese Hoof van die Senior Primêre Skool,
Nuwe Republiek.

Van der Merwe, J.: Oud-onderwyser van die Vryheidse
Hoërskool.

3. LITERATUUR

3.1 BOEKE

BARNARD, S.S. en COETZEE, A.G.: Onderwys aan Blankes in Transvaal. Potchefstroom, Pro Rege, 1976.

BARNARD, S.S.: Onderwyswette in Transvaal voor 1910. Potchefstroom, P.U. vir C.H.O., 1974.

BALKEMA, A.A.: Sir Garnet Wolseley's South African Journal. 1879-1880. A.A. Balkema, Cape Town, 1973.

BECKER, PETER : Rule of Fear. Longmans, Green and Co. Ltd., London, 1964).

BINNS, C.T.: Dinizulu. The Death of the House of Shaka. Longmans, Green and Co. Ltd., London, 1968.

BINNS, C.T.: The last Zulu King. Longmans, Green and Co. Ltd., London, 1963.

BROOKES, Edgar H. and WEBB, Colin de B.: A History of Natal. University of Natal Press, 1965.

BULPIN, T.V.: Natal and the Zulu Country. Cape and Transvaal Printers Ltd., Cape Town, 1966.

CLAMMER, David : The Zulu War. Purnell, Cape Town, 1973.

CORY, Sir Geo E.: The Rise of South Africa. Vol IV, London, 1926.

GON, Philip: The Road to Isandhlwana. National Book Printers, Goodwood, 1979.

HARFORD, Col. Henry: Zulu War Journal. Shuter and Shooter, Pietermaritzburg, 1978.

HOLDEN, Rev. William C.: History of the Colony of Natal. C. Struik Africana Specialist and Publisher, Cape Town, 1963.

HOLZ, L. & SARON, G.: The Jews in South Africa. Oxford University Press, Cape Town, 1955.

LE ROUX, J.H. en COETZER, P.W.: Die Nasionale Party. Deel II, 1924-1934. Instituut vir Eietydse Geskiedenis, Universiteit van die Oranje-Vrystaat. 1910-1976. Aktuele Publikasies, Pretoria, 1977.

LEVERTON, Basil J.T. en PRINGLE, John A.: Die Baanbrekers van Vryheid. Raad vir die Natalse Museum, Pietermaritzburg, 1974.

LUGG, H.C.: Historic Natal and Zululand, Shuter and Shooter, Pietermaritzburg, 1948.

MALHERBE, E.G.: Education in South Africa, Vol. I. Juta, Cape Town, 1977.

MAXWELL, John: Reminiscences of the Zulu War. University of Cape Town Libraries, 1979.

MEINTJIES, Johannes: Generaal Louis Botha. Cassell & Company Ltd., London, 1970.

MORRIS, Donald R.: The Washing of the Spears. Jonathan Cape, London, 1972.

MULLER, C.F.J.: 500 Jaar Suid-Afrikaanse Geskiedenis. Academica, Pretoria, 1975.

RITTER, E.A.: Shaka Zulu. Panther Books Ltd., Frogmore, 1976.

SCHIEL, Adolf: 23 Jahre Sturm und Sonnenschein in Südafrika. F.A. Brockhaus, Leipzig, 1902.

SCHOEMAN, B.M.: Parlementêre Verkiesings in Suid-Afrika. 1910-1976. Aktuele Publikasies, Pretoria, 1977.

SELBY, John: The Boer War. Arthur Barker Ltd., London, 1969.

STEENKAMP, Louis S.: Onderwys vir Blankes in Natal. 1824-1940. J.L. van Schaik Bpk., Pretoria, 1941.

STRYDOM, F.W.: Die Swart Verskrikking. Perskor Uitgewery, Johannesburg, 1977.

WALKER, Eric: A History of Southern Africa. Longmans, London, 1964.

3.2 PROEFSKRIFTE EN VERHANDELINGS

3.2.1 GEPUBLISEERD

GOLDMAN, P.L.A.: Beredeneerde Inventarissen van de Oudste

Archief-Groepen der Zuid-Afrikaanse Republiek. Staatsdrukkerij, Pretoria, 1927.

3.2.2. Ongepubliseerd

BARNARD, S.S.: Geskiedenis van die ontwikkeling van die onderwys van Blankes in die Klerksdorpse distrik, 1838-1955. (M.Ed.-verhandeling, P.U. vir C.H.O., 1956).

BLIGNAUT, J.P.: Die Ontstaan en Ontwikkeling van die Nieuwe Republiek, 1884-1888. (M.A.-verhandeling, Unisa, 1941).

SANSBURY, R.F.: Development and Organisation of Rural Education in Natal, 1910-1938. (M.Ed.-verhandeling, Dept. of National Education, Pretoria, 1939).

VAN DER WALT, J.H.P.: Onderwys aan Blankes in die Ventersdorpse distrik tot 1970. (M.Ed.-verhandeling, P.U. vir C.H.O., 1977).

4. LITERÊRE BRONNE

ANON: Die Michaelis-Schule zu Vryheid/Natal in Südafrika. Mantralith, Vryheid. s.j.

CLARK, Dr. John en LEVERTON, Dr. Basil: Neon, Mei 1974. Natal Witness Pty. Ltd., Pietermaritzburg.

EMMETT, C.F.: Die Oorsprong van die Distrik Vryheid. (In: Jutta se Afrikaanse Leesboeke vir die Laerskool. St. VI, Hfst. XII, pp. 30-38. Vertaling deur P.C. Schoonees. Jutta & Kie, Bpk., Kaapstad).

LE ROUX, F.S. (Red.): Lucas Meyer Primêre Skool, 1930-1980. Feesjaarblad.

MULLER, Mej. E.: Aandenkingsprogram, 1884-1959. Vryheid Stad se 75ste Jaarfees.

OLIVIER, F.P.: Geskiedenis van die N.G. Kerk Vryheid-Suid. (In: Kwarteeu-Fees Gedenkboek van die Ned. Geref. Kerk Vryheid-Suid, 1976).

VAN DER MERWE, J.: Voertaal: die Vryheidse Hoërskool. (In: Afrikaans 1875-1975. Natalse Onderwysdepartement, Pietermaritzburg, Augustus 1975).

VAN DER WALT, H.J.: Gereformeerde Kerk Vryheid. (In: Die Kerkblad, 1975-07-23).

VAN RENSBURG, C.J.J.: Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, Gemeente Vryheid. (Gedenkuitgawe, 1976-04-28).

VAN ZYL, M.C.: Die Koms van die Boere na Zululand in 1884. Genooies of Indringers. (In: Mededelings van die Universiteit van S.A., Pretoria, 1962).

VERCUIL, F.J.J.: Nederduits Gereformeerde Gemeente Vryheid-Oos. (Fees-uitgawe, Oktober 1977).

5. MANUSKRIPTE

Distriksrekordboek vir die distrik Vryheid.
(Landdroskantoor, Vryheid).

Logbook, Hoërskool Vryheid.

Logbook, Primêre skool, Glückstadt.

Logbook, Primêre skool Hlobane.

Logbook, Primêre skool Kleinfontein.

Logbook, Primêre skool Kromdraai.

Logbook, Senior Primêre skool Nuwe Republiek.

Logbook, Primêre skool Vryheid Coronation.

Notule van die Kerkraad, Anglican Church of St. Peters,
Vryheid.

Notule van die Kerkraad, Nederduits Gereformeerde Kerk,
Moedergemeente, Vryheid.

6. PERIODIEKE PUBLIKASIES

JAARBOEKE

Jaarblad, 1937 (Hoërskool Vryheid).

Jaarblad, 1950 (Hoërskool Vryheid).

Jaarblad, 1973 (Hoërskool Vryheid).

Jaarblad, 1978 (Hoërskool Vryheid)

Jaarblad, 1979 (Senior Primêre Skool Nuwe Republiek).

7. REGERINGS- EN ANDER OWERHEIDSPUBLIKASIES

7.1 REGERINGSPUBLIKASIES

NATAL (Kolonie): Wet no. 6 van 1910.

SUID-AFRIKA (Republiek): Die Wet op Nasionale Onderwys=
beleid, 1967. (Wet no. 39 van 1967).

SUID-AFRIKA (Republiek): Die Wet op Gevorderde Tegniese
Onderwys, 1967. (Wet no. 40 van 1967).

SUID-AFRIKA (Republiek): Die Wet op Onderwysdienste,
1967. (Wet no. 41 van 1967).

7.2 ANDER OWERHEIDSPUBLIKASIES

NATAL (Provinsie): NED-Jaarverslae, 1903-1975.

NATAL (Kolonie): Proklamasie no. 3 van 1903.

NATAL (Kolonie): Proklamasie no. 6 van 1903.

NATAL (Kolonie): Proklamasie no. 8 van 1903.

NATAL (Kolonie): Proklamasie no. 10 van 1903.

NATAL (Kolonie): Proklamasie no. 1 van 1905.

NATAL (Kolonie): Proklamasie no. 2 van 1906.

NATAL (Kolonie): Proklamasie no. 18 van 1908.

NATAL (Provinsie): Proklamasie no. 16 van 1918.

NATAL (Provinsie): Ordonnansie no. 23 van 1941.

NATAL (Provinsie): Ordonnansie no. 46 van 1969.

SUID-AFRIKA (Departement van Statistiek): Verslag oor Landbou en Veeteeltproduksie, 1975. Landbousensus no. 48 (Report no. 06/01/12).

SUID-AFRIKA (Departement van Statistiek): Mynwese. Finansiële Statistieke, 1975. (Report no. 16/01/06).

SUID-AFRIKA (Departement van Statistiek): Sensus van Fabriekswese op 'n Streeksbasis, 1975. (Report no. 10/21/29).

8. TYDSKRIFTE

De Nieuwe Republikein, Vryheid.

The Vryheid and District Gazette.

9. DIVERSE BRONNE

Die Utrechtse Eeufeesgedenkboek, 1854-1954. Munisipaliteit van Utrecht, 1954.

Gemeinde Vryheid: Festschrift zum 50 jährigen Gemeindejubiläum. Robinson & Co., Vryheid, Oktober 1971.

GRETTY, J.L.: The History of the Vryheid District.

Northern Natal: Produced for the North Eastern Natal Tourism & Development Association, Vryheid. France Publications, Durban. s.j.

Vryheid Jubileum: 1884-1934. Robinson & Co. Ltd., Durban.

Vryheid Natal: "Information South Africa". SAS & H., Mei 1954.

Vryheid: n Terugblik. (Feesprogram).

WIGGETT, Joe: Herinneringe.

-ooOoo-